

Babos László*

Az amerikai tengerészgyalogság első véres napja Irakban **II. rész**

ÁTKELÉS AZ EUFRÁTESZEN

A zászlóaljából a CAAT (Combined Anti-Armor Team) és a „Tank” csoport közelítette meg elsőként az Eufráteszt. Amint a CAAT HMMWV-k és a tankok elérték a folyó északi partját, az irakiak „meleg fogadtatásban” részesítették őket: minden ablakban és ajtóban torkolattűzek villantak, s még több lövés záporozott az épületek tetején homokzsákokból épített állásokból, és a folyó déli partjáról. A tengerészgyalogosok viszonzták a tüzet, mindennel, amijük csak volt, miközben – miután átkeltek a hídon – azonnal egy éles jobb kanyart vettek a város keleti oldala felé. Ahogy azt tervezték, ha erős ellenállásba ütköznek a „Mogadishu mérföldön”. Az út olyan szűk volt, hogy a harckocsik oldalán tárolt holmik beleütköztek a falakba, s a legkeskenyebb pontokon leomlott a fal, amint a páncélosok áthaladtak rajtuk.²⁸

Miközben a „Tank” és a „Gépesített” csoport a parancsnoki csoporttal együtt kelet felé vonult, az „Alfa” század a híd tetejére ért. Miután ők is elérték az északi partot, legyezőszerűen szétnyíltak az út mindkét oldalán, és megálltak. Ezalatt folyamatosan lőtte őket az ellenség. A századból az A212-es AAV volt az utolsó, mely áthaladt a hídon. A fedélzetén a század első őrmestere megfigyelt egy civil taxit, amely követte őket. Ő és néhány tengerészgyalogos idegesen integetett a sofőrnek, hogy forduljon vissza. De amikor a taxi felért a híd közepére, négy fegyveres ugrott ki belőle és azonnal tüzet nyitottak az amerikaiakra. A tengerészgyalogosok visszalöttek és megölték mind a négy irakit. Másodpercekkel később egy újabb taxi jelent meg, a tengerészgyalogosok ezt már szinte azonnal kivonták a forgalomból.²⁹

Miután az 1. zászlóalj „Alfa” százada átkelt az Eufrátesz hídján, és ott hídfőállást létesített, bekerítették őket. A tengerészgyalogosok idegesen vártak a meleg vasdobozokban, míg végül megérkezett a várt parancs:

– Kiszállni! (járművet elhagyni).

A kételtűek nehéz vasrámpái lenyíltak, a tengerészgyalogosok kiözönlöttek belőlük, és felvették állásaikat.

Mialatt az „Alfa” azért harcolt, hogy megtartsa újonnan szerzett zsákmányát, a „Tank” és a „Gépesített” csoport elérte a város keleti sarkát, és nyílt területre ért. Itt legyezőszerűen szétnyíltak, majd a járművek lelassultak, és végül megálltak. A megállást azonban nem tervezték. Az élen haladó AAV-k egyszerűen belesüllyedtek a szennybe. A dolog olyan gyorsan történt, hogy nem volt idő a többiek figyelmeztetésére. Az utánuk érkező harckocsik szintén beragadtak, a HMMWV-k pedig belecsúsztak az előttük lévő tömegbe. A keleti oldalon az előrenyomulás teljesen elakadt. A beragadt egységet azután a háztetőkről orvlövészek vették tűz alá.³⁰

VESZTESÉGEK

Miközben a város keleti részén a „Tank” és „Gépesített” csoport támadása megrekedt a sárban, az „Alfa” pedig hídfőállást létesített, a „C” század az Eufrátesz hídjához ért. Ők alkották a zászlóalj hátát. Ahogy a „Charlie” az Eufrátesz hídjához közeledett, Grabowski, a zászlóalj parancsnoka rádión megpróbálta figyelmeztetni a század parancsnokát, Wittnam századost, hogy ne kelet felé menjenek tovább, de nem tudott érintkezésbe lépni vele. Hiába próbálta újra és újra, nem jött válasz, a rádió süket maradt.³¹

Wittnam századosnak a terv szerint két lehetősége volt. Az első, ha erős ellenállásba ütközne, akkor kelet felé kikerülve a várost, követik a zászlóalj-parancsnokságot, és az élen haladó századokat; a második, ha az ellenállás

6. ábra. Az Eufrátesz hídjának Nasiriyahnál

7. ábra. Sebesült evakuálása

* Történelemtanár, ORCID: 0000-0002-1987-3405

gyenge, szintén követik az élszázadokat, de a „csapdák útján” keresztül.

Amint Wittnam felért a hídra, látta az alul védőállást felvett „Alfát”, de nem látta sehol a „Tank” csoportot. Wittnamnek döntenie kellett. Mivel nem tudta, merre mentek az élen haladó páncélosok, s az irakiak tüzet nem tekintette erősnek, így a százados parancsot adott a „Charlie”-nak, hogy hajtsanak keresztül a „csapdák útján”. Végül is az ő feladatuk volt a Szaddam-csatorna hídjának biztosítása, és azt gondolta a „Tank” csoport valószínűleg egyenesen északnak ment. De még ha nem is így történt, a parancs világos volt: A „Charlie”-nak biztosítania kell a csatorna hídját.

A század tehát maga mögött hagyva az „Alfát”, folytatta útját, egyenesen a „csapdák útján” át. Az élen haladó C201-es jelű AAV kapta a legerősebb tüzet. A lövészek a járműben mindenre lőttek, amire csak tudtak. Majdnem az összes keresztelkedésben RPG gránátok és géppuskatűz fogadta őket. Rakétákkal volt tele a levegő, néhány messze elsűvített, mások viszont éppen csak elhibázták a célt. Néhány RPG gránát el is találta a páncélosot, de nem robbantak fel. Felfegyverzett irakiak özönlöttek ki az utcára és az előrenyomuló páncélos oszlopot lőtték mindenrel, amijük volt: AK-47-esekkel, RPG-kkel, és géppuskákkal. A tengerészgyalogosok elszántan és halálos pontossággal viszonyozták az ellenség tüzet.

A 11 páncélos szerencséje sokáig kitartott, ám végül egy RPG gránát eltalálta az oszlop végén haladó C211-es AAV-t. A rakéta a kétélű páncélozott csapatszállító jobb hátsó részébe csapódott és forró srappnellal szórta tele a küzdőteret. Az egyik katona meghalt. Többen megsebesültek.

Michael S. Seely hadnagy, a szakasz parancsnoka (aki az öbölháborúban Bíbor szívet és Bronz csillagot kapott), látta, hogy a jármű jobb oldala kigyulladt. Tudta azonban, hogy öngyilkosság lenne, ha parancsot adna a lánctalpas elhagyására vagy akár csak a megállásra, ezért amint felmérte, hogy maradt még erő az AAV-ben, a vezető Michael E. Blitz őrmester sisakjára csapott és odakiáltott neki:

- Nyomjad, nyomjad, nyomjad!
- Vigyé ki minket ebből a pokolból!³²

Azután megkérdezte az egyik tengerészgyalogost, Troy Duncan-t, hogy mennyi veszteségük van. Mivel füst gomolygott a küzdőtérben, Duncan nem látott semmit, csak azt tudta, hogy a közvetlen szomszédját eltalálták. A sérült páncélos vezető őrmester teljes sebességgel száguldott előre. Áthajtott, vagy megkerült mindent. Elhaladt néhány lánctalpas mellett és átrobogott a Szaddam-csatorna hídján, olajos füstöt húzva maga után. Miután átkeltek a hídon, az északi parton, kb. 200 méterre a csatornától, jobbra az út közepétől, megállt. Seely ismét megütötte Bitz sisakját, majd kiáltott:

- Nyisd ki a rámpát! Nyisd ki a rámpát!

De a gránát megrongálta azt, így nem nyílt ki. Seely kiugrott a járműből a bűvő nyílásán, s a küzdőtér teteje mentén végighaladva kiabálta:

- Kifelé! Kifelé!

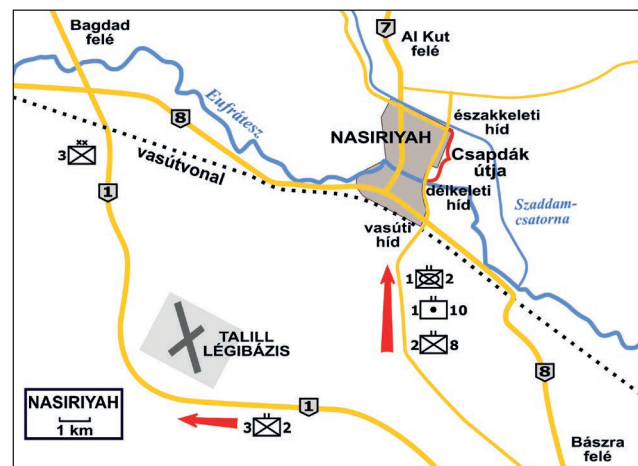

8. ábra. Irak áttekintő térképe

A C211-es AAV néhány méterre William Schafer őrmester AAV-jától (C201-es) állt meg. Schafer odarohant a találatot kapott járműhöz, hogy segítsen. Kinyitotta a hátsó kis ajtót, a vészkijáratot. Az ajtón füst ömlött kifelé, miközben a tengerészgyalogosok gyorsan kimásztak az égő páncélosból. Miután mind kiértek, összegyűjtötték az egységet és kiszedték a sebesülteket, akiket gyorsan levittek az útról az ellenség tűzvonalából. A négy sebesültet a felcser vette gondozásába.³³

Mialatt a felcser a sebesülteket ápolta, Seely hadnagy felfejlődte katonáit. Néhányat az út keleti oldalán húzódó töltéshez küldött, a többieknek pedig parancsot adott, hogy kövessék őt az út nyugati oldalára. Az út a környező

9. ábra. Nasiriyah és környéke a TF Tarawa egységeivel

10. ábra. Az 1. tengerészgyalogos-zászlóalj harccsoportjainak helyzete 2003. március 23-án, 13 óra körül

terület fölé magasodott, és az ellenség géppuska- és kézi fegyvertüze söpört rajta végig. Seely ment át elsőként rajta, nem tudva, hogy emberei közül hányan fogják követni. A tengerészgyalogosok az ellenség tüzeben, mind a tízen átvágtak a nyugati oldalra a szakaszparancsnokuk után. A gyalogosok az út mellett található vízzel teli árokba érkeztek, ami fedezékként szolgált számukra. Amint Seely és emberei átrohantak az úton, ellenséges aknavető gránátok kezdtek hullani. Először távolabb, majd minden egyes sor-tüzzel közelebb. Az irakiak lőtték őket tüzérséggel, aknavetőkkel, RPG-kel, géppuskákkal és kézi fegyverekkel az út mindkét oldaláról és a csatornától délről is.

A 11. iraki gyalogos hadosztály parancsnoksága egy amerikai ejtőernyős támadásra számított a várostól északkeletre, a nyílt területen. Ezért úgy helyezték el csapataikat és a tüzérséget, hogy egy tűzszakot hozzanak létre a levegőből érkező amerikai deszantnak. A „C” század pont ez-szak közepének a jobb oldalán állt meg.³⁴

11. ábra. Nasiriyah keleti részének műholdképe

Időközben a század többi része is átkelt a csatornán. Wittnam százados és szakaszparancsnokai „halszálka” formációban állították le a láncfalpasokat, kiszállították a tengerészgyalogosokat, akik észak-déli irányban elnyújtott körkörös védelemre kezdtek berendezkedni. Az első és az utolsó jármű között mintegy egy kilométer távolság volt. A „Charlie” század tehát hídfőt létesített, de az eredeti tervhez képest a „Tank” és Gépesített” csoport támogatása nélkül.³⁵

A „C” századot géppuskák, hátrasiklás nélküli lövegek és aknavetők vették tűz alá északról, keletről és nyugatról. Eközben erősen lőtték őket a tőlük délnyugatra fekvő „Mártírok kerülete” nevű katonai komplexumból is. A századosnak nem volt előretolt légi irányítója, így nem tudott légi támogatást kérni, ráadásul nem tudott rádiókapcsolatot létesíteni a zászlóalj 81 mm-es aknavetőivel és a 10. tengerészgyalogos ezred 1. tüzérsztyályaival, és jó ideig nem érte el a zászlóaljparancsnokot sem. Végül 13 óra körül sikerült összeköttetést létesíteni Grabowskival és tájékoztatni tudta helyzetéről, de a kapcsolat röviddel azután újra megszakadt.

Ráadásul a zászlóaljparancsnoknak és környezetének a „Tank” és „Gépesített” csoporttal is alig volt kapcsolata, ezért nem tudták tájékoztatni Timothy A. Newland századosot, és előretolt légi irányítóját a helyzetről. Így Newland százados azt hitte, hogy még mindig az ő egysége van az élen, és nincs amerikai alakulat a Szaddam-csatorna túlsztyáján. Ez a tévedés hamarosan amerikai katonák életébe került.³⁶

Ezalatt a „C” század tűztámogató csoportja felállította 3 db 60 mm-es aknavetőjét és halálos tűzpárbajba kezdett az irakiakkal. Néhány perc telt csak el, s az irakiak bemérték az aknavetőket. Egy iraki gránát az egyik amerikai aknavető közelében csapódott be, a következő pedig már az aknavető csoport közepében vágott be. A szakaszparancsnokát, James Reid-et és az előretolt megfigyelőt a levegőbe dobta a robbanás. Reid, meglepetésére életben maradt. Amikor fölöcsúdott és körülnézett, három tengerészgyalogos feküdt holtan, négy másik pedig sebesülten. Felállt és elkezdett futni a felcser felé, hogy segítséget hozzon katonáinak. Ekkor egy másik gránát, nem egészen

12. ábra. Az Eufrátesz hídja Nasiriyah keleti térségében

3 méterre robbant előtte. A lökeshullám megint a földre lökte. De ismét fel tudott állni. A robbanás teleszórta arcát srappellal és az egyik szeme súlyosan megsérült. Arra gondolt megvakul. Odarohant az aknavetők láncfalpasáshoz és megkérdezte a személyzettől:

– Hogy van a szemem? Elvesztettem?

A lövész óvatosan megnézte a sebet, majd válaszolt:

– Rendben lesz uram.

Reid, ezután odafordult az emberekhez az AAV-ben és parancsot adott nekik, hogy segítsenek a sebesülteknek. Majd a következőket mondta:

– Ha nem jönnek vissza, hordják be őket és vigyék délre biztonságba. Azután megfordult és elfutott, hogy megtalálja a század parancsnokát.

William Schafer őrmester, Duncan és Johnson tengerészgyalogosokkal segített behordani a sebesülteket és a halottakat a C201, C206 és a C208-asba. A sebesültek közül, aki képes volt harcolni, az visszatért a tüzelőállásába.

Schafer egyetlen előlőrőjével sem volt képes kapcsolatot teremteni. Megfontolva a dolgot úgy döntött, hogy ki-

menti a sebesülteket, és a három AAV-vel, a csapdák útján keresztül visszamegy az Alfához. Nem volt ugyanis más lehetőség arra, hogy egy helikopter értük jöhessen. Wittnam százados századának így már csak durván a fele maradt harcképes, miközben még mindig erős ellenséges tűz alatt állt.³⁷

Schafer tehát parancsot adott a három járműnek az indulásra. Johnson meg akart győződni arról, hogy mindenkit felvette-e, így leugrott a járműről. Ekkor egy gránát leterítette. Ráadásul az oszlop közben elindult, s a tengerészgyalogos pár pillanat múlva már vagy 100 méterre feküdt a páncélosoktól. Schafer, amikor látta, hogy John-

sont eltalálták, megállította az oszlopot. Duncan odaszaladt bajtársához, felvette, majd visszarohant vele. Bedobta a C206-osba, kiáltott a felcsernek, s ezután a kimerültségtől összeesett. A három AAV most újra elindult. A C206-os haladt elől, őt követte a C208-as végül a C201-es zárta a sort.

A járművek újra áthajtottak a Szaddam-csatornán. Az első láncfalpas éppen leért a hídról, amikor a C206-os és a C208-as között valami egy hatalmasat robbant. A detonáció a C206-os tetejét szétnyitotta és a hátsó rámpa lehajlott, de a jármű tovább gurult előre. Másodpercekkel később a C208-as közvetlen találatot kapott.³⁸ A járműnek majdnem a fele eltűnt. Az utánuk következő C201-es vezetője pedig elvesztette az uralmát a gép felett, s nekihajtott egy telefonpóznának.

A baleset után a C201-es összes tengerészgyalogosa beszaladt az út melletti házba. Közben a C208-as vezetője és a harcjármű parancsnoka kímásztak a szétroncsolt AAV-ből. Mindketten mesebesültek, de csodával határos módon életben maradtak. A két sebesült ahhoz a házhoz biceget, ahol a többi tengerész-

13. ábra. A Szaddam-csatorna hídja, és közvetlen környékének műholdképe

gyalogos is meghúzta magát. A túlélők ott menedéket találtak. Óráikig tartották magukat, amíg a Peoples őrnagy vezette különítmény ki nem mentette őket.

Az amerikai páncélosokat saját légierejük A-10-es gépei támadták, akik nem tudták, hogy a csatornától északra már saját egységeik vannak, s lánctalpasokat támadó iraki harcjárműveknek néztek.

A súlyos találatot kapott C206-os közben tovább haladt előre, keresztül a csapdák útján, majd hamarosan elérte az „Alfa” vonalát az Eufrátesz folyónál. A C206-os begördült saját csapataik állásába, amikor az egyik épületből egy RPG gránát süvített ki, amely eltalálta a jármű oldalát. Egy második lövés pedig a hátulját. Ez a robbanás végül megállította a járművet. Az „Alfa” gyalogosai odarohantak a páncéloshoz, ami addigra egy rakás eltorzult vassá vált. Mivel a törmelék alól nyögések hallatszódtak a tengerészgyalogosok leszedték a roncsdarabokat a sebesültekről. Az egyiknek a sisakja össze volt zúzva a nehéz fém alatt, de életben volt. Az „Alfa” azonnal légimentést kért. A hívsára Eric Garcia százados indult el a CH-46-osával.

Az előretolt légiirányító a következő információval látta el a pilótát:

– Az Eufrátesz hídjának északi oldalán vagyunk. A terület biztosítva van, de ellenséges tűz alatt álunk. A leszállózóna megle!

Garcia gondolkodás nélkül válaszolt:

– Nem szállunk le, a célterület felett lebegünk.

A tengerészgyalogosok a lebegő gépbe pakolták be a sebesültet, s az elrepült vele a Kuvaitban lévő tábori kórházba.³⁹

Miután a sebesülteket kimentették, a helyzetről az „Alfa” parancsnoka, Michael Brooks százados informálta a parancsnokságot, majd parancsot adott embereinek, hogy szálljanak járműbe. Az „Alfa” elindult előre, keresztül a csapdák útján, hogy megerősítsék a „Charlie”-t a csatorna északi oldalán. A százados indulás előtt a következő parancsot adta katonáinak: „lőjetek minden ellenségre akit láttok, a lehető legnagyobb sebességgel haladjatok és ne álljatok meg, amíg el nem éritek a Charlie állásait”. 16 óra körül Brooks embereivel átkelt a csatorna hídján, és elérte a „Charlie”-t. Később a százados a következőképpen emlékezett: „Utána ránéztem a GPS-emre és azt láttam, hogy kb. 43 mérfölddel haladtunk, ami piszokul gyors. ... Az egész úton lőttünk, de megcsináltuk anélkül, hogy egyetlen embert ... veszítettünk volna.”⁴⁰

Közben a „Tank” és „Gépesített” csoport is kievickélt a sárból, s a csapdák útjának közepén találkozott az „Alfá-

val”. Amint az „A” század átkelt a csatorna hídján, nyomában a „Tank” és „Gépesített” csoporttal, az iraki ellenállás a csatornától északra egyszerűen elolvadt, az irakiak rájöttek, hogy az amerikai alakulatot nem tudják megsemmisíteni, vagy visszavonulásra kényszeríteni. A Szaddam-csatorna hídjáért folytatott csata aznapra véget ért. A városért ugyan még március 29-ig folyt a harc, de a tengerészgyalogos túljutott az első nehézségeken, a TF Tarawa (Task Force Tarawa) teljesítette feladatát, így az 1. tengerészgyalogos hadosztály megindulhatott Bagdad felé.

ÖSSZEZÉS

A harcokban a „C” század 18 tengerészgyalogosa esett el, legalább 17 fő pedig megsebesült.⁴¹ Megsemmisült, vagy súlyos találatot kapott 7 db AAV. Az amerikaiak számára rosszul nem is kezdődhetett volna a hadjárat. Március 23-án, az 507. javítószázaddal együtt – csak Nasiriyah-nál – 29 főt vesztettek, továbbá fogságba esett az 507-esek 7 katonája,⁴² s a tengerészgyalogos páncélosain felül megsemmisült a javítószázad 10 járműve is, és még csak Nasiriyah-nál jártak, több mint 330 kilométerre Bagdadtól. A világsajtó egy része máris az amerikai csapatok vereségének lehetőségéről kezdett cikkezni. De a háború még csak ekkor kezdődött.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Andrew Jr, Rod: An-Nasiriyah: U.S. Marines in Battle. 23 Marc – 2 April 2003. Washington DC: United States Marine Corps, History Division, 2009. http://www.marines.mil/Portals/59/Publications/U.S.%20Marines%20in%20Battle_An-Nasiriyah%20%20PCN%2010600000700_1.pdf [2017.02.03.]; Keegan, John: Az iraki háború. Bp: Európa Könyvkiadó, 2004. ISBN 963-077-690-1;
- Lowry, Richard S.: Marines in the Garden of Eden. New York: Berkley Caliber, 2007. ISBN 0-425-20988-1;
- Lowry, Richard S.: US Marine in Iraq: Operation Iraqi Freedom, 2003. Osprey Publishing Ltd., 2006. ISBN 9781841769820;
- „On point” The United States Army in Operation Iraqi Freedom. GlobalSecurity.org, 2004. <https://www.globalsecurity.org/military/library/report/2004/onpoint/> [2018.04.16.].

JEGYZETEK

- 28 Lowry, Richard S.: US Marine in Iraq: Operation Iraqi Freedom, 2003. Osprey Publishing Ltd., 2006. 49. old.
- 29 U.o. 49. old.
- 30 U.o. 49–50 old.
- 31 A „Charlie” parancsnokának, Daniel J. Wittham századosnak 12 db lánctalpasa volt (C201–C212). A századot Wittham tervei szerint a 3. szakasz páncélosainak a C209, C210 és C211-esnek kell vezetnie, amikor a városba érnek. A 3. szakaszt Wittham követte a parancsnoki kétélítűvel, a C204-essel, őt a fegyveres szakasz a század FiST (Fire Support Team) csoportjával és az aknavetők egy részével a C208-as fedélzetén. Ez után következtek az 1. és 2. szakasz járművei, majd a század elsősegély részlegével a C212-es, és egy pár HMMWV zárta az oszlopot. U.o. 42. old.
- 32 Andrew i.m. 15. old.
- 33 Lowry, Richard S.: US Marine in Iraq: Operation Iraqi Freedom, 2003. Osprey Publishing Ltd., 2006. 51. old.

- 34 Lowry, Richard S.: US Marine in Iraq: Operation Iraqi Freedom, 2003. Osprey Publishing Ltd., 2006. 52. old.
- 35 Andrew i.m. 15. old.
- 36 Andrew i.m. 16. old.
- 37 Lowry, Richard S.: US Marine in Iraq: Operation Iraqi Freedom, 2003. Osprey Publishing Ltd., 2006. 52. old.
- 38 A két AAV-t tévedésből a légierő A-10-ei lőtték ki. Keegan, John: Az iraki háború. Európa Könyvkiadó, 2004. 235. old.
- 39 Lowry, Richard S.: US Marine in Iraq: Operation Iraqi Freedom, 2003. Osprey Publishing Ltd., 2006. 52–54. old.
- 40 Andrew i.m. 21. old.
- 41 A sebesültek számáról eltérő adatokat közölnek az egyes szerzők: 14–19 főig.
- 42 „On point” The United States Army in Operation Iraqi Freedom. <https://www.globalsecurity.org/military/library/report/2004/onpoint/> Letöltés dátuma: 2005.10.12.